

Передплата

За «РУСЛАН» вкласно:
в Австрії:

за чл. рік . . . 30 вер.
за п.л. року . . . 10 вер.
за окремі числ. . . 5 кор.
за місцев. . . 170 вер.

За границею:

чл. рік . . . 16 рубл.
за 6 міс. . . 8 рубл.
за 3 міс. . . 4 рубл.
або 18 франків
Поздовжє часо по 10 сот.

РУСЛАН

«Варше ми очі і думку ми керуємо, а ле волячим ми слогам і шри ле покладемо, бо руска ми серце і шри руске.» — З Руславових осягань М. Шалкевича.

Видать у Львові що два
книж. магаз. і руск. славо
о 5/2, год. поподути.

Радниця, адміністрація і
вкласниця «Руслан» під
к. і. л. Дембровска (Хару-
шинец), Експедиція видав-
ця в Львові Соколовского в
пашки Ганска.

Руслан зветьє славно
вкласницю вкласницю.—
Редкадані неочактані
вони від порта. — Обо-
в'язки вкласни приймаю-
ть по п.л. 20 с. від ст.т.
к. а в вкласницю 40 с.
від ст.т.к. Подляк і пр.
вкласни доносця по 20 сот.
від ст.т.к.

Можливости в справі австро-угорської угоди.

(×) Як ми вже знаємо, розвіяла ся димна перемога обоюбних правительств в справі угоди угорської угоди, після чого настала австро-угорська міністри перауди домів, щоб злати справу з переговорів своїм сторонництвом і вкласити ся з ними, якби усе нути переноси до нових переговорів. Давніше після такої перерви переговори в Австрії прийняло ся велике роздратованє особливо на біржі, а крім того велике занепокоєнє в часиних уськх напрямів. Сим разом всего того не бачимо.

Се тим давніше, позаяк тепер розходило ся о важливі і поважніші різниці між представниками Австрії й Угорщини, коли давніше, не лише в Угорщині, але й в Австрії усе згасло, що австрійське правительствє на останку все зробить, щоб лише довести до угоди.

Давніше було австрійському правительству доволі риндоугодно, яку оно зробить угоду з Угорщиною, бо в найгірнім случаю могло оно §-ом 14-им єї перенести, поклавуючи ся на бездіяність державної ради, а obstructia спершу німецька, відтак чеська удержувала права тельству такої вихід. Колиж знов зобразила ся державна рада і збирала ся до якої небудь роботи, тоді похорошено не розпорядки видати §-ом 14-им в комісі.

З тих царських розпорядків (§. 14) до нинішнього дня не полагоджено парламентарно ані одніського. Наслідком сего з конституціоналізмом незгідного стану обонзують нині всіякі постановя, наслідком котрих народи платять мільони що річно яке податкє нафтовий, цукровий, спиритусовий, а як раз єї податки спадатють важким тягарем на найбідніші верстви народні. А до того причинили ся якраз ті воєли, котри на нічкх вельми остро промовляли проти §. 14-го і проголошували надобіштрійу опозицію а в державній раді синили всяку реальну роботу. Більшість населєня в Австрії бажає занєсєня §. 14-го, а коли ті послія, що обонзаво до того довести, не додержать свого слова, то можна сподівати ся, що нові вибори принесуть нам ще більш несподіванки, як теперішні.

Тепер же населєня добре розуміє (наше руске може не дуже), що австрійське правительствє і ті сторонництва, котрі єго піддержували, робили як раз наклаки обіжникам проголошеним перед на-

борнями — отже австрійські представники мають в перелюгах доволі звязані руки. Ім тепер годі їти нова певні уступки в користь Угорщини. Сі уступки і вигорождє, які мають бути дані Уграм, є добре відомі угорському правительству. Угода заключена на некорисних умових не одержала затвердження державної ради, а §-ом 14-им тепер уже не дасть ся нічого відати. Коли отже угорське правительствє не хоче пристати на австрійські условия, тоді не остане нічого иншого, як вкласити, що принесе будучина. Відповідно тому Австрії уложать своє постановя, Тимто в Австрії тепер доволі спокійно споглядають на дальні події і тому відлаа угорських міністрів і посолухани провідників коаліції не зробила такого вражєня, як давніше.

Що до уложєня взаємни між Австрією й Угорщиною в будучині насувають ся три можливости: або Угорщина зрозуміє (і се є найімовірніше), що політика єї упертого non possumus не доведе до успіху супроти австрійського правительствє, а то і буде заключена угода на основях обонаних австрійским правительством; або Угорщина не змінить своїх домагань і тоді всяка угода стане неможливою. В тім другім случаю насувають ся знов дві можливости: або Корона згодить ся на цілковитий розділ обидвох половин монархії на основі особисті унії, — що тепер показує ся неімовірним після відомих національних ністий про поглядє монарха і наслідника престолоа — а друга можливість, що Корона рішиться на далекоюгду зміну конституції на основі автономії народностей і одностайності монархії. Сі друга можливість не є вояким така далека, позаяк відомо загально, що монарх на все инше згодить ся скорше, як на дальше розвінчєня цілости монархії, а наколиб єсе зрвало ся, тоді нема иншого виходу, як зміну конституції. Сю зміну требаб перенести проти волі Угорщини, однак се не повинно би бути перешкодою, позаяк Габсбурска династія стояла все на тім становищі, що конституція не є договором між володарем а народами, лише добровільним даром володаря, а наколиб покаже ся некорисною державі, тоді може бути відкликана і змінена. Супроти того можна замітити, що в 1849 р. зібрав ся конституючий сойм державний, однак і се не може бути перешкодою. Тоді молодіший монарх стояв під найнепором обстанми, а при тім показаво ся, як мало міг відіти сей сойм проти волі монарха.

Сі три можливости що до уложєня відносин між обидвома половинами монархії не можуть бути байдужними для кожного горожанина.

Як нинішні відносини казують, можна зовсім спокійно гадати в будучину. Як би не випали нові переговори, все внаслід їх може послужити до дальшого розвитку справи. Се може видати ся чудним, бо більшість населєня Австрії в тої думки, що розвиток культури, національних і економічних сил можливий лише при трикутності держави, а сю трикутність може держава осигнути лише на основі національної автономії в напрямі великоавстрійської ідеї державної.

(Конець буде).

Ще про енцикліку проти модернізму.

(×) Величезний крик, який піднесли жидісько-соціалістичні часописи (а за ними «Діло») проти нової енцикліки, і цілі ріки жовчи, яку на правді Божї масовність вилило, є найбільшим доказом, що слова Св. Отця трафали в саме серце нинішньої безбожності. Звідси також об'ї! Сама Аполотольєка Століна знала об тім, що одним атомом она не занєсе а лишє землі і сіх шкідливих нашірмів наукових, однак дуже можливо, що серед теперішнього зіпсуття не сподівала ся такого світлого пожитку із свого голоду. Дійсно треба закликати; *digitus Dei est hic*.

Поміняючи священний вплив на деяких католицьких теологів, що спускаючись на власні сили більше як на слова Христа (Мт. 28, 20), вже самі зі смутного досвєду чули у своїй совісті свій бід, а тепер до него радо признались — нова енцикліка викликала в умах навіть не католицьких вкласних пріципіяльну переміну налучше.

Питнутий отсі стрічки мав частеговорити з одним вченим некаатоликом, котрий про енцикліку так висловив ся: «Високостодньому Зверхникови вашої Церкви належить ся і від нас некаатолицькім за сю енцикліку найсердечніша подяка тому, бо ми з найшисним напруженєм, аж до обезсиленя, примо аж до духового убиства, як Фридрих (Нітше), що вмер в домі божєвільних, ми шукали правди, але звсіди в душі бажали собі переміщення своїх дотирних ривалів і»

*) Автор: «Menschliche Allzumenschliches», «Also sprach Zarathustra», «Jenseits von Gut und Böse», а передовієм головоий зі свого «Übermensch».

заспокоює свої амбіції. Говорю се отверто, бо щирість вважаю за найкращий спосіб чесноти, де ходити о правду і о взаємне зближене. Ваш керівник, Св. Отець Пів Х, своєю вишкількою у великій мірі здержав сі нездорові і смертоносні переконали, многим прямо отворив очи, а безумовно всіх прикликав до рефлексії, що горячково ставленєте ніколи не помагає завжди дуже шкодить науці і відбирає її весь блеск і належну повагу. За се ціле людство буде ему до поконяку вдячне.

Таке признанє складають Пані не католики.

Послухаймо ще, що пишуть про енцикліку часописи ліберальні.

«Corriere della Sera» так научно відзиває ся: «Енцикліка осуджує лиш єретичий модернізм, а нездорову модерність... она вдаряє в модернізм, який на полі теологічнїм, критичнїм, історичнїм хоче збурити основи традиційного католицизму, она вдаряє в модернізм, котрий, щоби так сказати, не має нічого спільного в жез католицьким в дотеперішнім понятю».

«Impragcial» і «Madruz» : «Папа робить в енцикліці основи своєї Церкви, він написав апологію позитивного християнства».

«Temps» : «Оден Жид ортодокс заявив, що енцикліка є завжди опублікована і конечна... енцикліка має характер духовної величї, якої їй не можна відмовити».

«Journal des Débats» : «Папа робить, що робить кожда держава, він держить принципи життя Церкви неукінені».

Вже в виду сих кількох наведених висказів зі сторони часописів світові і слави і то ліберальних який нудженні видають ся напасті на папську енцикліку з боку «Діла».

Пра іжі нагоді мусимо успокоїти Газ. Narod, котра задля папською поміщеною в «Ділі» проти енцикліки, осуджує руске духовенство читаче сей орган про погубні для Церкви пересвідчення. Як дого «Діло» буде органом «Нар. Комітету» і відобіте (чи впрям, се инша річ) гадок і наврамів політичного життя народвешкої партії, так дого духовенство до сеї партії належаче морально приєволене сю часопис читати, розуміючи при тім добре, що лектура часописи з соціалістично-масонсько-жидівською закраскою, яким є «Діло», дуже шкідливо впливає на пересвідчення єго сльбших одинцих. Руске духовенство дуже над тим боляе, що «Діло» зовсім відступивши з дороги, витиченої єго основателями з Володимиром Барнінським на чолі, тоне в чим раз більше bagno масонства і цинїзму. Руске духовенство занадто дорожить своєю честию, щоби вдавало ся в письменну політику з «Ділом», кола панове Левенци, Охримовичі, Цегельські etc. не доскільки послухати єго усильних пересторог, але постановило на случай вичерпаня єго терпеливості, навіть з болочою втратою народної єдності і згоди, сей орган від себе відгрити.

А руска довготерпеливість духовенства вже вичерпує ся, скоро деканат циркешкий, борщівський, а перед тим бучачий вже ухвалили на соборничу «Діло» перестати пренумерувати і читати.

З України.

Початок виборчої кампанії у Київщині.

Київськ «Рада» пише:

Дня 24 вересня у Київщині відбули ся зїзди духовенства та дрібних земельних власників для вибору повномочних з сеї категорії виборців. Тельграми, що сповіщали про вислід сих виборів, дають дуже цікаві відомости. Из дрібних власників на зїзді прибуло надзвичайно мало, всього по кілька душ в повіту. Подекуди дрібні власники й зовсім ухилили ся від виборів (напр., у Каневі, або в Бердичеві Поляки). За те духовенство справило свій «громадський обовязок» надзвичайно ретельно. На вибори явились си майже всі священники з повітів та дуже нечисленними винятками. Та се й зрозуміло. Хоч київському духовенству консисторія й не загрожувала такими карами за несудучність, як напр. саратівська, але вона жила инших заходів, ще досудчіиших для сільських багноток, ніж кари. Місцеве духовне начальство ще зазавваєдль перед виборами розсилало за підписом відомого «патріота», катерального протопреображенського, благочинним найсекретніший циркуляр. Бачучи, що консисторія накладала з чорною сотнею, сільські священники, боячись кари, не відважились ухилити ся від виборів. Розуміє ся, що повномочними на всіх зїздах майже виключно вибрано тех священників.

Як ми («Рада») уже не раз писали, в теперішній виборчій кампанії духовенству одведена дуже значна роль. Не дивок, що з приводу онодінших виборів чорнотенці вже вихваляють ся своєю перемогою. Ми на сі вибори не покладали ніяких надій але вжеж таки, бачучи радість чорнотенці, не можемо незауважити, що вони трохи поспішають ся радити «Кіевлянини» та инні рептіліи побіжнички, але се не відповідає дїстности. Серед духовенства київської єпархії є всеж таки свободолюбива течія, про яку повинно знати і місцева чорна сотня вже хоч би з доносів Савенка. Окрім того проти спілки з чорнотенцями духовенство має й инші поважні мотиви.

Нам пригадують ся слова старого священника Менчица на пастирській збраню, що осе недавно відбуло ся в Київї. Селяни обурюють ся проти священників за те, що вони агітують на користь чорної сотні і священникам остає ся або не слухати начальства, або викликати до себе ворожене серед своїх парохій.

Можна наперед сказати, що після того, коли парохіяни довідують ся, що їх батюшки зрадили народні інтереси, відносини між духовенством та парохіянами ще погіршають. Безперечно, що й се мірковане матиме для духовних повномочних неспільне значінє.

Але хоч би і всі представники духовенства пристали до чорної сотні, то й се не може нас дуже засмутивати. Народні маси за сеї час уже звичрили ся в державній думі, але вони добре розуміють ту користь, яку дає держаті народне представництво. Що далі — то се розуміє зростаєме і спинити єго прошеу не зможуть наші реакціонери нікими силами.

Зїзд українських учителів

Недавно, як звичає «Рада», відбув ся зїзд учителів сільських шкіл з Київщини.

На зїзді насамперед прочитано реферат про національну школу. В цьому рефераті подано фактичні відомости про те, як запроваджували рідну школу инші, колись національно пригноблені народи. Потім референт вивинив, яку велику втрату має національна школа для культурно-просвітнього розвитку народа. Переходячи далі до української школи, референт зупинив ся докладніше на історії питаня про українську школу іскриваюмаюванєе лишє, яке робить українському народови російська школа на Україні. Далі він вивинив на живих прикладах, яким чиним українська школа не тільки зробить український народ культурнішим, освіченішим, але й допоможе єму в єго боротьбі за вивольненє. На кіш референт дав декі практичні поради, як поводити ся сільским учителям, щоб зукраїнчити школу.

Сей реферат викликав чималі розправи. Деякі не досить докладні місця референт мусів розвинути, до декких своїх твердежень подати більше фактичного матеріалу. Мож иншим оден учитель підняв питанє про позашкільну освіту селян і після обміну думок присутні постановили, що про неї український учитель повинен дбати не менше, як про українцєвє школи, бо тоді легше буде добити ся її самого українцєвє школи.

Після того оден з членів зїзду, учитель, прочитав реферат про становище учителів сільських шкіл на Україні. Факти з учительського життя, додані багатьома членами зїзду, намалювали страшну картину того безправного становища, в якому живуть сільські учителі на Україні, коли над ними начальницьке і пп і урядничє староста.

Далі висуваючи заповідання про останній зїзд всеукраїнської спілки учителів і вивиснено про потребу іstownня сеї спілки.

Після сього зїзду одноголосно прийнято резолюцію: «Зважаючи на сумне і безправне становище учителів народних шкіл на Україні; зважаючи на те, що до гнету адміністративного приєднуєть ся ще і гнет національний; зважаючи на те, що вчителі, які працюють на Україні, повинні здобути українську школу, — зїзд визнає потрібним заснувати українську спілку учителів народних шкіл Н. повіту і приєднуєть ся до всеукраїнської учительської спілки».

Після ухваленя сеї резолюції прочитано проект статуту спілки, вироблений організаційним бюро. Проект з невеликими змінами та додатками затверджено. Потім вибрано комітет спілки.

